

Gemeente Amsterdam
Dienst Onderzoek en Statistiek

Factsheet dashboard economische situatie

Februari 2011

Projectnummer: 10246

In opdracht van: Economische Zaken Amsterdam

drs. C. van Oosteren

drs. T. Fedorova

Oudezijds Voorburgwal 300

1012 GL Amsterdam

Telefoon 020 251 0412

c.oosteren@os.amsterdam.nl

Postbus 658

1000 AR Amsterdam

Fax 020 251 0444

www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, februari 2011

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting	5
Economisch beeld (inter)nationaal	6
Economisch beeld Amsterdam	8
Bijlage 1 Figuren	12
Macro-economie	12
Arbeidsmarkt	13
Vastgoed	15
Schiphol, haven en toerisme	16
Bijlage 2 Uitleg conjunctuurklok	17
Bijlage 3 Begrippenlijst	18

Samenvatting

Internationaal

- De mondiale groeivertraging die zich in het derde kwartaal van 2010 voordeed, lijkt opgelost. Eind januari jl. verwacht het IMF een groei van 4,4% van de internationale economie in 2011. In oktober 2010 werd nog een groei van 4,2% verwacht.
- De wereldhandel heeft in november 2010 weer het niveau van voor de crisis bereikt.
- Azië vertoont de grootste economische groei, met China als koploper. De ongebreidelde economische groei van China (10,3% in 2010) brengt ook problemen met zich mee: een enorm handelsoverschot en relatief hoge inflatie.
- De olieprijs is gestegen tot meer dan \$100 per vat (Brent), mede als gevolg van de onrust in Libië. Sinds januari 2008 is de olie niet meer zo duur geweest.
- Europa is nog niet uit de gevarenzone. De zwakkere broeders hebben steun nodig van de ECB maar ontkomen ook niet aan structurele hervormingen. Na Griekenland en Ierland lijkt nu Portugal de zwakste schakel. De Duitse economie doet het goed.

Nederland

- De Nederlandse economie verkeert in de herstelfase. Het bbp is het laatste kwartaal van 2010 toegenomen met 2,4%. Dit kwam vooral door de export maar ook de investeringen zijn licht gestegen, na acht kwartalen van forse krimp.
- Over heel 2010 groeide de Nederlandse economie met 1,7%, dit is vergelijkbaar met de eurozone.
- Er is meer vertrouwen in de economie, zowel het producenten- als het consumentenvertrouwen vertonen een stijgende lijn en ook de AEX-index blijft gestaag toenemen.
- Het herstel is nog niet zichtbaar in alle sectoren. De bouw heeft het nog het zwaarst.
- De arbeidsmarkt herstelt zich langzaam van de recessie: in het vierde kwartaal nam het aantal banen iets toe en de werkloosheid blijft langzaam afnemen.
- De inflatie is toegenomen tot 2%, het hoogste niveau sinds oktober 2008. Hiermee zit Nederland nog onder het gemiddelde van de eurozone, dat 2,4% is.

Amsterdam

- De Amsterdamse economie is in 2010 met 1,8% gegroeid, net iets sneller dan heel Nederland. In 2009 nam de groei af met 2,2%, veel minder dan in Nederland (-3,9%).
- Amsterdam heeft dus relatief weinig last gehad van de mondiale recessie. Dit is in belangrijke mate het gevolg van de sectorstructuur.
- Het herstel op de arbeidsmarkt zet door: in het laatste kwartaal van 2010 is de werkgelegenheid weer wat toegenomen, verrassend genoeg zelfs in de bouw en de financiële sector. De geregistreerde werkloosheid blijft afnemen, ook in het vierde kwartaal. Vooral de mensen tot 45 jaar stromen uit.
- Op de vastgoedmarkt is er geen sprake van herstel: in 2010 steeg de leegstand op de kantorenmarkt tot 18,5%. Faillissementen van bouwbedrijven veroorzaken vertraging.
- De groei van Schiphol en de toeristische sector zetten zich in het vierde kwartaal voort, maar iets minder uitbundig dan in de eerste drie kwartalen van 2010.
- De overslag in de haven nam het vierde kwartaal flink toe, bijna net zoveel als de afname in de eerste drie kwartalen.

Economisch beeld (inter)nationaal

Mondiaal

Eind januari verwachtte het IMF voor 2011 een groei van 4,4% van de internationale economie. In oktober werd nog 4,2% verwacht. Deze bijstelling is het gevolg van een verrassend sterke ontwikkeling van de Duitse economie en de continuering van overheidsstimulering in de Verenigde Staten en Japan. De wereldhandel groeit weer, na een kleine dip in het derde kwartaal van 2010. Het blijft wel een onevenwichtig economisch herstel. Ontwikkelde landen groeien gematigd, terwijl ontwikkelingslanden en opkomende economieën snel groeien en met oververhittingverschijnselen als inflatie kampen.

Dankzij de stimuleringsmaatregelen die eind 2010 zijn ingevoerd, groeit de Amerikaanse economie op korte termijn sneller dan verwacht. Dit stimuleert de Amerikaanse export, maar zorgt ook voor een kapitaalstroom naar opkomende landen, die hierdoor mogelijk oververhit kunnen raken. Volgens het IMF valt de kapitaalstroom voornamelijk mee maar wijst de Verenigde Staten wel nadrukkelijk op het gevaar van de oplopende tekorten en het gebrek aan plannen om de financiën weer in orde te krijgen. Andere problemen die het IMF voorziet zijn (nog steeds) de Amerikaanse huizenmarkt, hoge grondstofkosten (waaronder de oplopende prijs voor olie) en de onroerend goed- en kredietmarkt in de opkomende landen. Deze kunnen op termijn de groei beperken.

Terwijl de Amerikaanse economie met grote tekorten kampt, heeft China een enorm overschot op de betalingsbalans. Er wordt erg veel gespaard in China, zowel door de overheid, bedrijven als burgers, zeker in verhouding tot de bestedingen. In 2010 is de Chinese economie met 10,3% gegroeid. Ook de rest van Azië blijft voorspoedig groeien. In Japan gaat het eveneens beter, dankzij stimulering van de overheid. De raming van de groei van de Japanse economie voor 2011 is positief bijgesteld van 2,1 naar 3,3%. Evengoed is China Japan al voorbijgestreefd als tweede economie van de wereld, afgemeten aan de totale omvang van het bbp.

In Europa is Duitsland op dit moment de belangrijkste groeimachine, met een economische groei van 3,6% over 2010. Export blijft belangrijk voor Duitsland, maar de groei komt ook uit de binnenlandse consumptie en investeringen. Europa is echter nog niet uit de gevarezone, hetgeen zich uit in een gematigde groei van de eurozone. De problemen liggen nog steeds vooral in de financiële sfeer en zijn beperkt tot een aantal landen, Portugal, Ierland, Italië, Griekenland en Spanje. De regeringsleiders Merkel en Sarkozy hebben de Europese Raad een voorstel gedaan voor governance in de eurozone: coördinatie van het begrotingsbeleid, het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd en het stoppen met automatische loonindexatie. Als dit plan wordt aangenomen zal het vooral consequenties hebben voor de zuidelijke eurolanden en Ierland. Eind maart wordt er een besluit van de Europese regeringsleiders verwacht over het voorstel van Merkel en Sarkozy. Het IMF is van mening dat er daarnaast een belangrijke en stabiliserende rol weggelegd is voor de ECB. Deze zou door moeten gaan met het vertrekken van liquiditeit aan banken en met het opkopen van staatsobligaties.

Nederland

De Nederlandse economie verkeert sinds het begin van 2010 in de herstelfase en steeds overtuigender. Het bbp is het laatste kwartaal van 2010 toegenomen met 2,4%, in vergelijking met een jaar eerder, dit is meer dan de 1,8% in het derde kwartaal.

De groei was vooral het gevolg van de toename van de uitvoer (11,3%), maar ook de binnenlandse consumptie en de investeringen namen iets toe, met respectievelijk 1,3% en 0,5% ten opzichte van 2009.

Over heel 2010 groeide de Nederlandse economie met 1,7%, precies hetzelfde als het gemiddelde van de Eurozone.¹ Voor de komende jaren wordt een groei van tussen de 1,5 en 2,0% per jaar verwacht, duidelijk lager dan voor de crisis. De herstelfase zal dus naar verwachting nog even aanhouden. De verbetering die zich voordoet, is over een breed front verdeeld.

Zowel het producenten- als het consumentenvertrouwen vertonen een stijgende lijn. Het producentenvertrouwen is sinds het einde van 2010 zelfs voor het eerst sinds tijden weer positief. Voor het consumentenvertrouwen is dit omslagpunt nog net niet bereikt, maar het nadert wel.

Het aantal banen lag in het vierde kwartaal van 2010 0,3% hoger dan in het derde kwartaal en voor het eerst weer hoger dan een jaar eerder. Er waren ook iets meer vacatures. Het lichte herstel in 2010 wordt tevens zichtbaar in het aantal uitgesproken faillissementen: in 2010 zijn er 9% minder faillissementen uitgesproken dan in 2009. Alleen in de bouw en in de horeca zijn er meer bedrijven failliet gegaan. Dit onderstreept dat het herstel nog niet zichtbaar is in alle sectoren. De bouw heeft het nog steeds het zwaarst. Ook in het vierde kwartaal van 2010 kromp deze sector, met 6% ten opzichte van het vierde kwartaal van 2009. De industrie en de handel, horeca en transport groeiden juist, met 5%. Voor de horecabranche was dit de eerste volumegroei sinds het derde kwartaal van 2007. De groei was het gevolg van hogere prijzen en een hoger volume van verkopen.²

Vergeleken met andere eurolanden doet Nederland het vooral goed voor wat betreft de werkloosheid. De werkloze beroepsbevolking kwam in januari 2011 voor Nederland op 5,1% uit, terwijl het gemiddelde van de eurozone op 10% ligt. In Nederland daalt het aantal werklozen al bijna een jaar. Sinds maart 2010 is de gemiddelde daling 5.000 personen per maand. Tot nu toe neemt alleen het aantal werklozen van 45 jaar of jonger af.³

¹ CBS

² CBS

³ CBS

Economisch beeld Amsterdam

Herstel economische groei

Amsterdam is relatief ongeschonden uit de recessie gekomen. In 2009 kromp de economie met “slechts” 2,2% en in 2010 was er alweer sprake van een groei van 1,8%.⁴ Dit betekent dat Amsterdam net iets sneller groeit dan het gemiddelde voor heel Nederland (1,7%). Voor 2011 wordt een groei van 3,3% verwacht.⁵ Amsterdam zou daarmee weer terug zijn op het “normale” groeipad, van gemiddeld 3% groei per jaar. De verklaring voor het snelle herstel is onder andere te vinden in de sectorstructuur van Amsterdam. Amsterdam heeft relatief weinig sectoren die sterk reageren op een recessie. Van de sectoren die een behoorlijke impact op de Amsterdamse economie hebben, vingen de groothandel (-8%) en consumentendiensten (-6%) in 2009 de grootste klappen op.⁶ In 2010 herstelden beide sectoren zich alweer, met respectievelijk een groei van 7,5% en 2%. Ook in andere sectoren, zoals financiën, advies en recht, nam de toegevoegde waarde weer toe (3,8%).

Werkgelegenheid trekt aan in vierde kwartaal

In 2010 is de werkgelegenheid in Amsterdam toegenomen met 2,2%. De helft hiervan is nog steeds het effect van de nieuwe wet op het Handelsregister, waardoor vooral veel kleine bedrijven zich (alsnog) inschrijven bij de Kamer van Koophandel. De reële toename van de werkgelegenheid in 2010 was daarom lager en lag rond de 1%. Dit is duidelijk meer dan in 2009. In dit jaar veranderde de werkgelegenheid uitsluitend door de nieuwe wet op het handelsregister, er was geen reële groei.

Vooral het laatste kwartaal van 2010 nam het aantal nieuwe banen toe, zelfs in sectoren als de bouw en de industrie die juist veel last hebben gehad van de recessie. Het lijkt er dus op dat, net als in heel Nederland, ook in Amsterdam de werkgelegenheid zich herstelt.

Vreemd genoeg zette de stijging van het aantal vacatures, die we een kwartaal geleden signaleerden, niet door. Terwijl in heel Nederland het aantal vacatures toenam, was er in Amsterdam sprake van een daling van het aantal openstaande vacatures. Het is echter nog niet duidelijk of dit een nieuwe trend inzet, het aantal openstaande vacatures fluctueert namelijk nogal.

Verdere daling geregistreeerde werkloosheid

In het vierde kwartaal van 2010 zette de daling van de geregistreeerde werkloosheid verder door. Begin februari staan er nog 36.454 Amsterdammers ingeschreven als werkzoekende. Het zijn vooral de werkzoekenden die al een jaar of langer ingeschreven staan, die uitstromen. Het aantal jongere werkzoekenden neemt sneller af dan de 45-plussers en verder zijn het vooral mensen met een middelbare of hogere opleiding die zich uitschrijven. De geregistreeerde werkloosheid lag in Amsterdam aan het begin van het vierde kwartaal op 6,7%, een daling van 0,7 procentpunt ten opzichte van de zomer. De meeste werklozen wonen in Zuidoost, Noord en West. In Nieuw-West nam het aantal geregistreeerde werklozen in het derde kwartaal behoorlijk af, ten opzichte van de zomer.

⁴ Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam 2011. In de vorige factsheet werd ING als bron gebruikt. De ING verwachtte een groei van 3,3%.

⁵ Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam 2011

⁶ Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam 2011

Weinig recente informatie over de vastgoedmarkt

De kantorenmarkt kampt nog steeds met leegstand. In 2010 liep het leegstandspercentage in Amsterdam op tot 18,5%, terwijl gemiddeld in Nederland 13,9% van de voorraad leeg staat. Voor sommige locaties heeft dit al geleid tot lagere huurprijzen, op andere locaties is de prijs alweer gestegen, ten opzichte van 2009. Langzamerhand komen er signalen dat de plannen om de leegstand aan te pakken in Amsterdam enig effect beginnen te sorteren. Er zijn echter nog geen cijfers om dit te onderbouwen.

Ook op de Amsterdamse woningmarkt is er weinig verbetering te melden. De situatie is vergelijkbaar met die in heel Nederland, vooral wat betreft de stagnatie op de nieuwbouwmarkt. Er werden in 2009 in heel Amsterdam 600 nieuwbouwwoningen verkocht, een absolute dip voor Amsterdam. In 2010 is de afzet verdubbeld. De onverkochte voorraad is echter nog steeds groot, vooral in Nieuw-West. Hier staat een derde van de te koop staande nieuwbouwwoningen. Ook de huurmarkt begint te haperen. Dure huurwoningen (vanaf €1.000) staan tegenwoordig langer leeg.

Schiphol, haven en toerisme

Schiphol heeft een goed jaar achter de rug. Het herstel dat rond de jaarwisseling inzette, zette zich ook in het vierde kwartaal door. De groei in de vracht zakte aan het einde van 2010 even in, door een tijdelijke verslechtering van de wereldhandel, maar in januari 2011 lijkt dit weer hersteld. Het aantal passagiers dat Schiphol aandoet is na de aswolk in april 2010 weer gegroeid, ten opzichte van 2009. Kwam de groei eerst vooral van de intercontinentale reizigers, inmiddels neemt het aantal Europese passagiers sneller toe.

In het vierde kwartaal is de havenoverslag fors gestegen. De toename in het vierde kwartaal was echter net niet groot genoeg om de daling in de eerste drie kwartalen te compenseren. De totale overslag ligt in 2010 iets lager (1%) dan in 2009.

Het toerisme is in 2010 behoorlijk snel gegroeid. De cijfers van het CBS zijn nog voorlopig en slechts bekend tot en met oktober 2010, maar er zijn al duidelijke tekenen te zien dat het jaar 2010 een nieuw record zal breken: vergeleken met dezelfde periode in het topjaar 2007 is het aantal overnachtingen in Amsterdam met 11% toegenomen. Met name de Nederlandse gasten zijn verantwoordelijk voor de toeristische groei, gevolgd door andere Europeanen. Blijkbaar zijn veel mensen toch nog voorzichtig en blijven zij wat dichterbij huis dan voorheen. Ook de zakelijke markt begint zich te herstellen na een dip in 2008 en 2009. Vooral augustus 2010 liet een aanzienlijke toename van zakelijke overnachtingen zien. De evenementen rond SAIL en een aantal grootschalige internationale congressen in Amsterdam hebben daaraan bijgedragen.

Indicatoren voor de Amsterdamse economie

Indicator	meest recente periode	mutatie t.o.v. zelfde periode vorig jaar (%)	waarde
Macro economie			
wereldhandel (index volume 2000=100)	nov-10	13%	162
AEX-index	feb-11	15%	366
bbp Nederland (kwartaal)	4e kw 2010	2,4%	
bbp Nederland (jaar)	2010*	1,7%	
bbp Amsterdam (jaar)	2010*	1,8%	
Arbeidsmarkt			
werkzame personen in Amsterdam	1-jan-11	2%	471.191
niet-werkende werkzoekenden in Amsterdam	1-feb-11	-16%	36.454
vacatures in Amsterdam	1-feb-11	-27%	2.409
bijstandsuitkeringen in Amsterdam	1-jan-11	9%	35.205
Bedrijven			
aantal startende bedrijven in Amsterdam	dec-10	9%	877
aantal opgeheven bedrijven in Amsterdam	dec-10	-12%	663
Woningmarkt			
aantal verkochte woningen in Amsterdam	sep-10	-5%	593
gemiddelde prijs verkochte woningen (€ per m2)	sep-10	6%	3.863
Transport: Schiphol en haven			
passagiers op Schiphol	jan-11	11%	3.263.776
vracht op Schiphol (ton)	jan-11	14%	122.254
havenoverslag in Amsterdam (ton)	4e kw 2010	11%	19.651.081

bron: CPB/CBS/Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam2011/O+S/Schiphol Groep/
Havenbedrijf/UWV

Conclusie

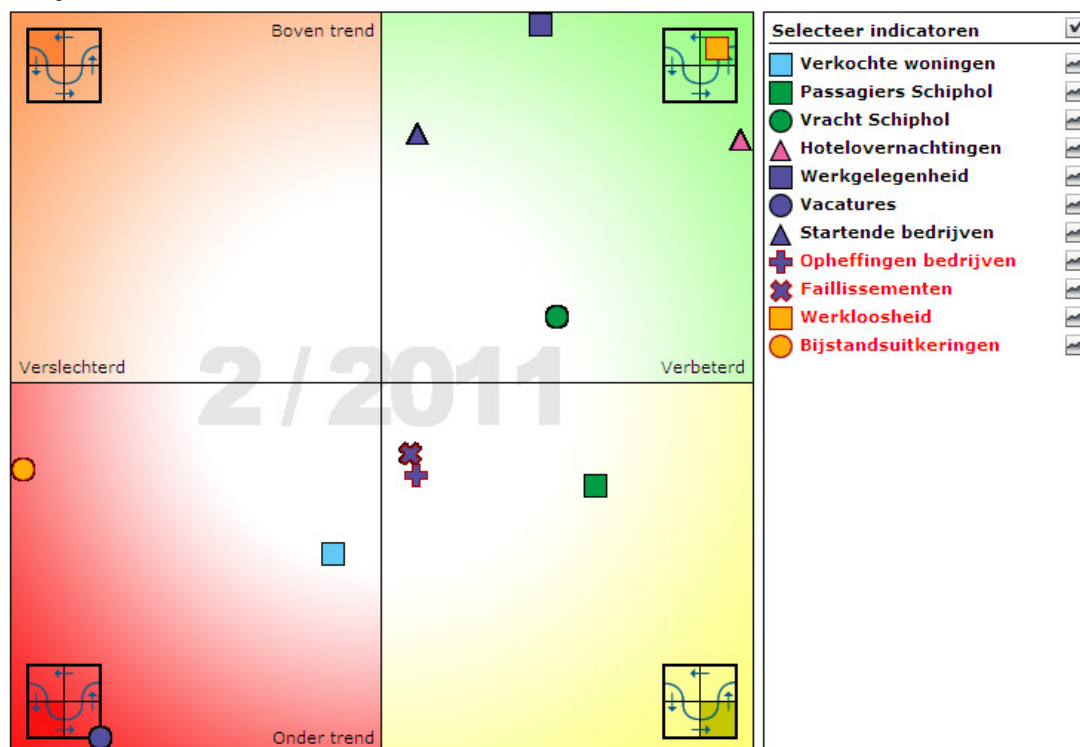
De Amsterdamse economie is net als heel Nederland herstellende van de periode van economische recessie. Het herstel is echter nog niet stabiel.

In 2009 kromp de Amsterdamse economie duidelijk minder dan landelijk en in 2010 lag de economische groei van Amsterdam net boven het Nederlandse gemiddelde. De verklaring voor het relatief snelle herstel is onder andere te vinden in de sectorstructuur van Amsterdam. Amsterdam heeft weinig sectoren die sterk reageren op een recessie.

Het herstel op de arbeidsmarkt zette in het vierde kwartaal van 2010 door: het aantal banen groeide en de geregistreeerde werkloosheid nam verder af. Het aantal starters ligt op een hoger niveau dan in 2009 en het aantal faillissementen is afgenomen. Het aantal vacatures daalde echter en er kwamen meer mensen bij met een bijstandsuitkering.

Op de vastgoed is er van herstel nog geen sprake. Cijfers over het vierde kwartaal ontbreken, maar er zijn aanwijzingen dat vooral de woningmarkt nog niet uit het dal is: er is minder vraag naar nieuwbouwwoningen in minder courante buurten en naar huurwoningen met een hoge huur. Schiphol en de toeristische sector hebben allebei een goed jaar achter de rug. Ook in het laatste kwartaal van 2010 is er sprake van groei maar iets minder dan in de maanden ervoor. Dit is vermoedelijk een seizoenseffect. De Amsterdamse haven heeft het laatste kwartaal een flinke omzet gemaakt, waarmee de overslag in 2010 bijna op het niveau van 2009 kwam.

Conjunctuurbeeld Amsterdam, februari 2011

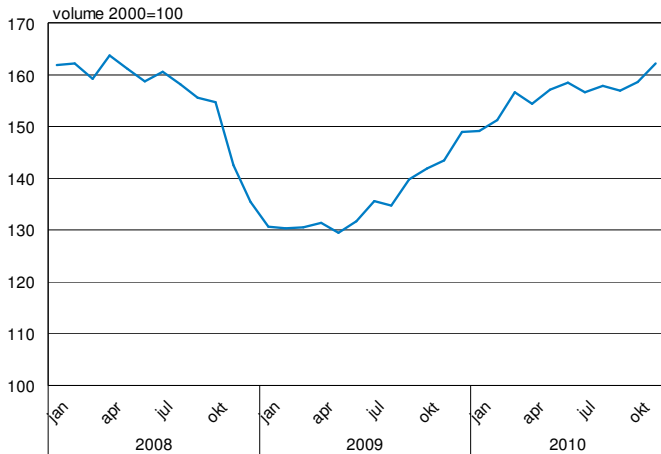

bron: www.os.amsterdam.nl

Bijlage 1 Figuren

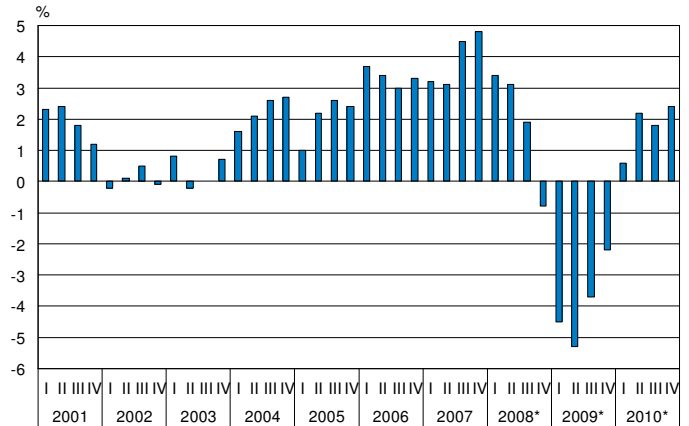
Macro-economie

Wereldhandel (volume), in indexcijfers (2000=100)

bron:CPB

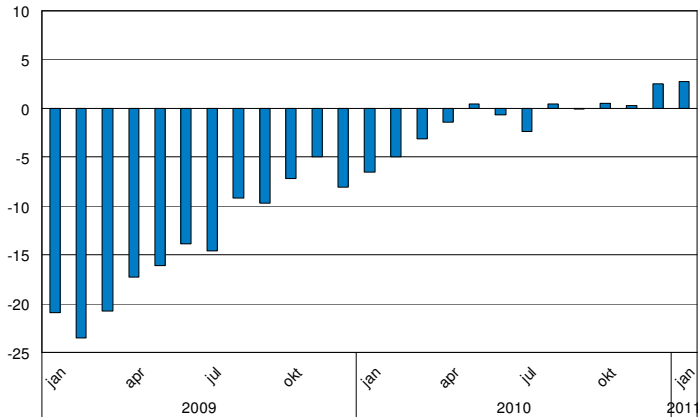
Groei bruto binnenlands product ten opzichte van hetzelfde kwartaal van vorig jaar (procenten)

*) voorlopige cijfers

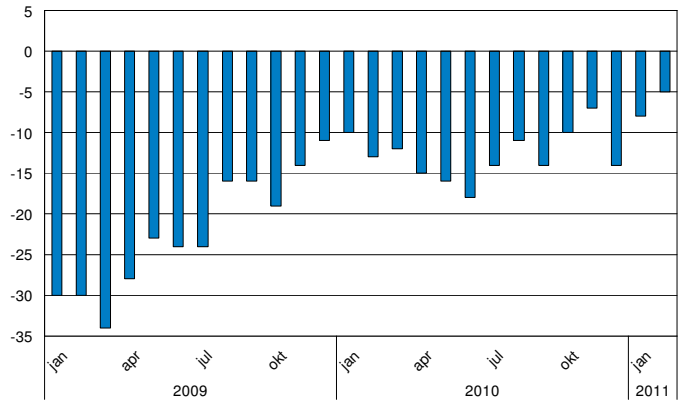
bron: CBS

Producentenvertrouwen, Nederland

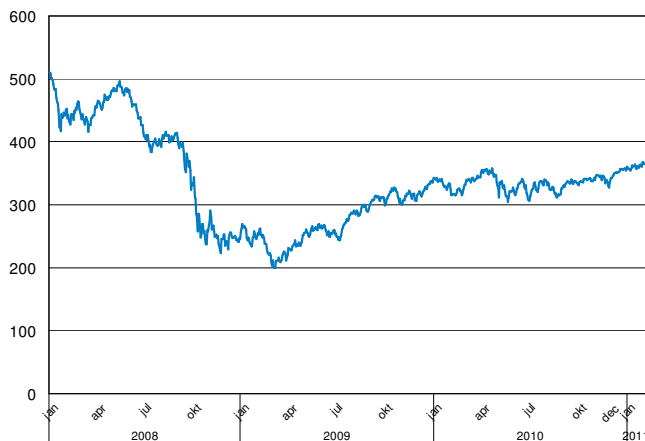
bron: CBS

Consumentenvertrouwen, Nederland

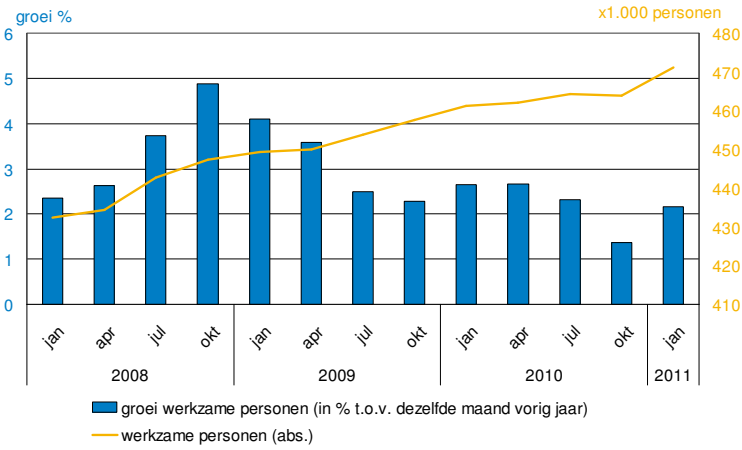
bron: CBS

AEX index (dagkoers)

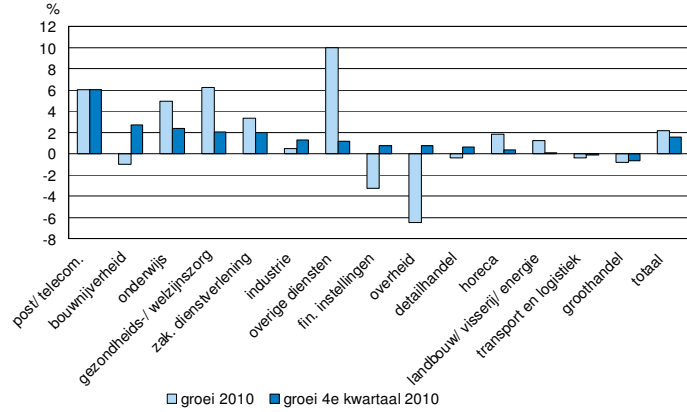
Arbeidsmarkt

Werkzame personen, Amsterdam

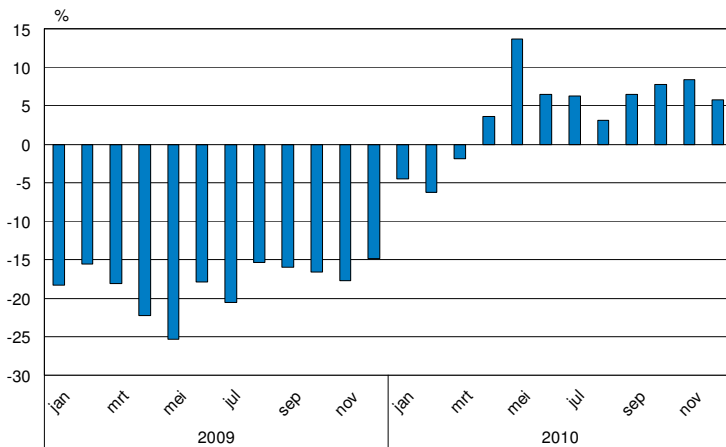
bron: O+S

Werkzame personen naar sectoren, Amsterdam

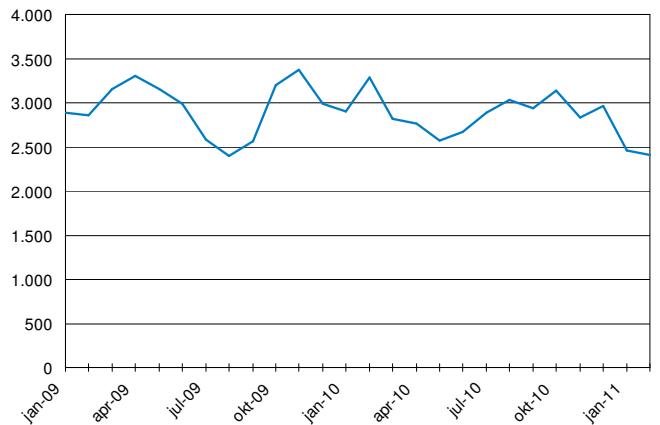
bron: O+S

Uitzenduren t.o.v. zelfde periode vorig jaar, Noord-Holland

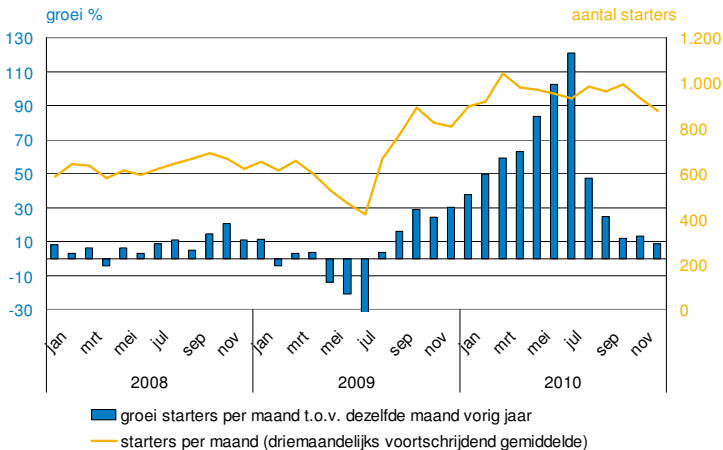
bron: ABU

Vacatures, Amsterdam

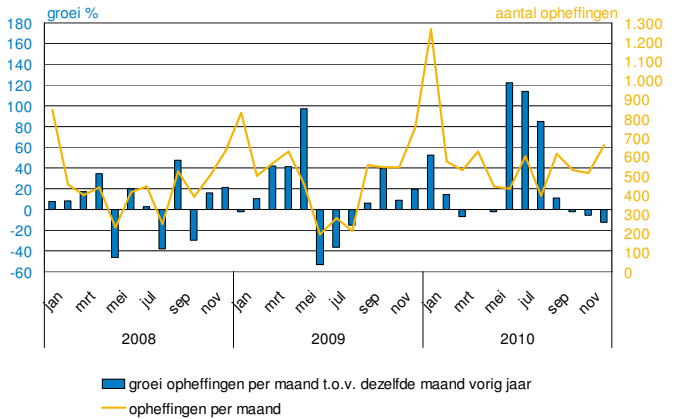
bron: UWV

Starters per maand, Amsterdam

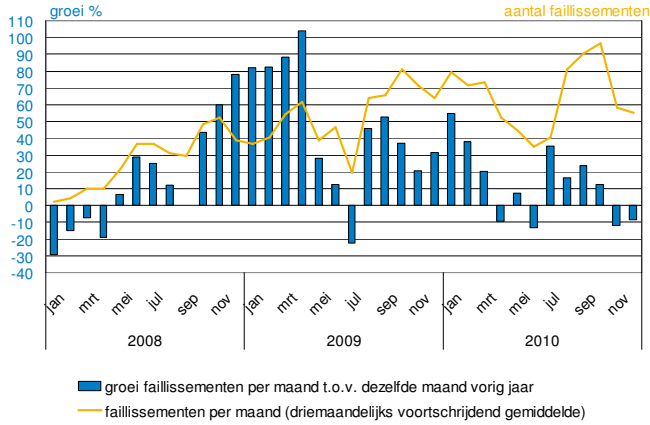
bron: O+S

Opheffingen, Amsterdam

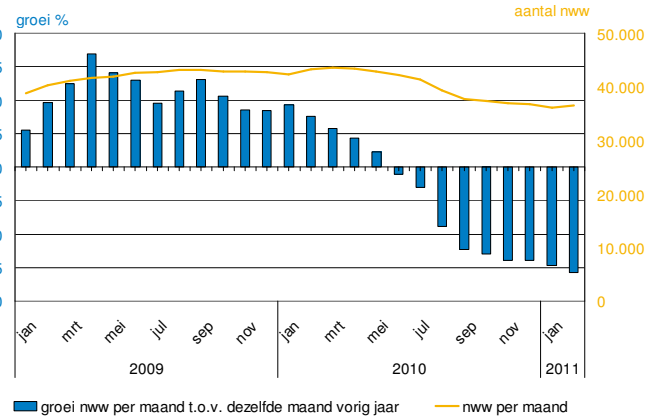
bron: O+S

Faillissementen, Amsterdam

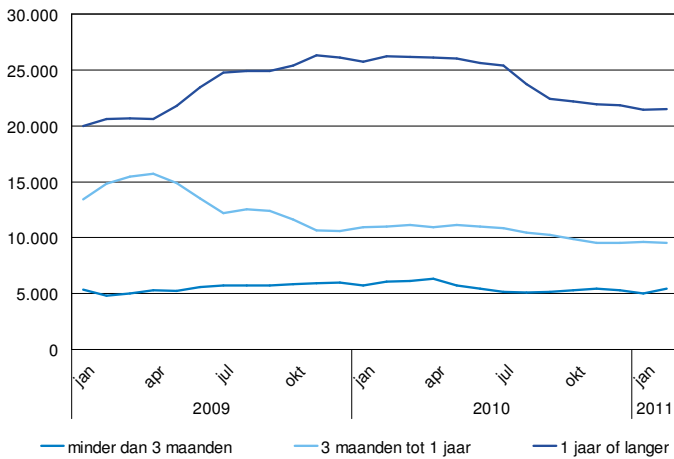
bron: O+S

Niet-werkende werkzoekenden, Amsterdam

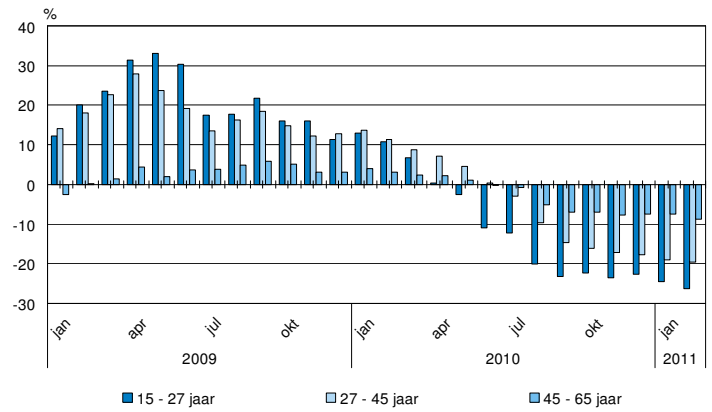
bron: UWV

Niet-werkende werkzoekenden naar werkloosheidsduur, Amsterdam

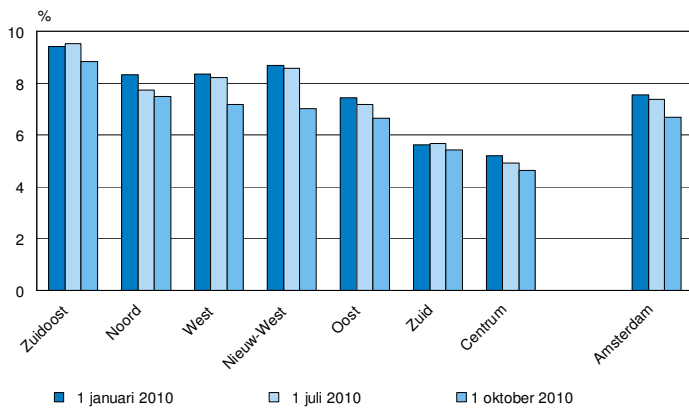
bron: UWV

Niet-werkende werkzoekenden naar leeftijd, Amsterdam

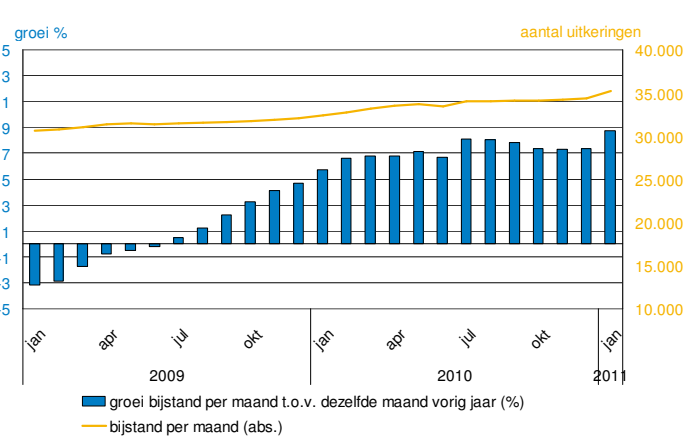
bron: UWV

Niet-werkende werkzoekenden naar stadsdeel, Amsterdam

bron: UWV

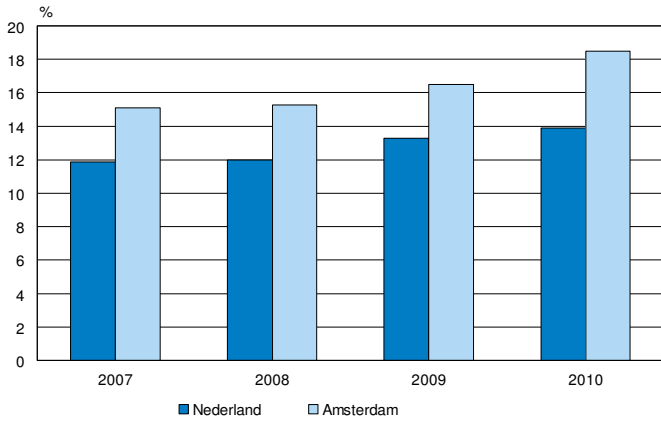
Bijstandsuitkeringen (WWB LO en WIJ), Amsterdam

bron: UWV

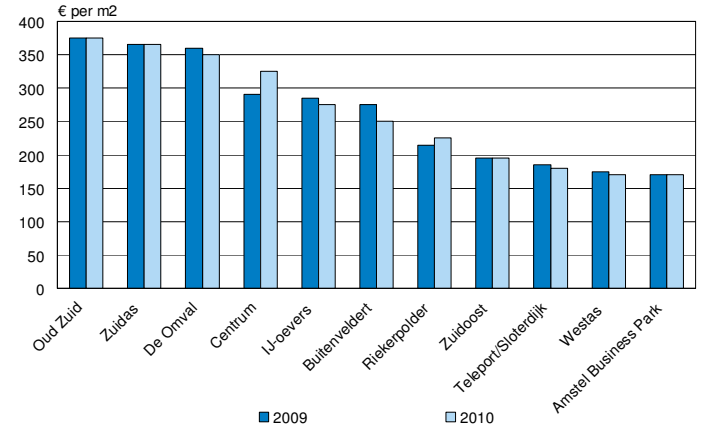
Vastgoed

Aandeel leegstand op de kantorenmarkt

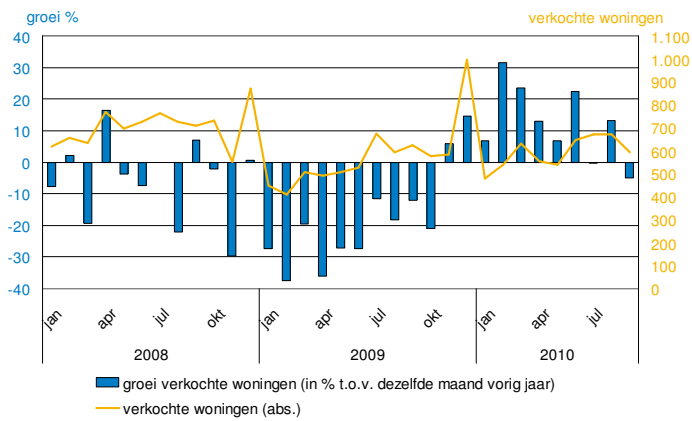
bron: Nederland compleet, DTZ Zadelhoff

Maximale huurprijzen kantoorruimten (in euro per m2 per jaar)

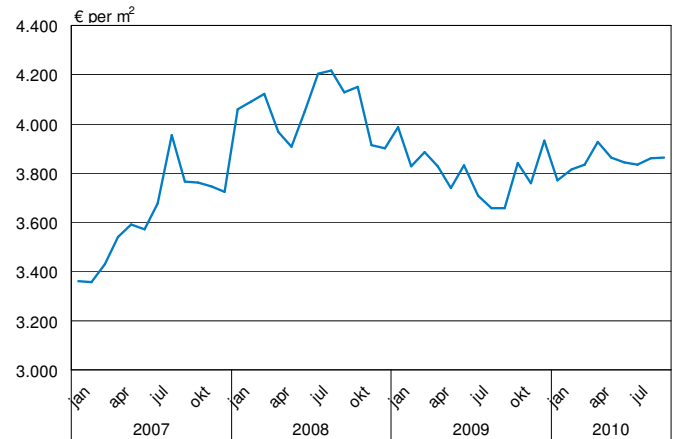
bron: Nederland compleet, DTZ Zadelhoff

Het aantal en de groei van de verkochte woningen in Amsterdam

bron: Vastgoedregister Amsterdam/O+S

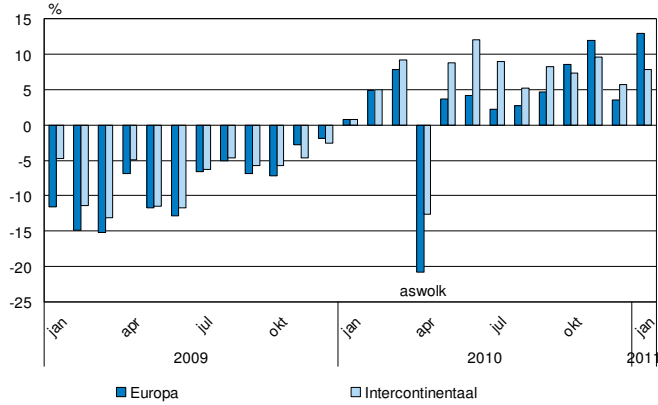
Gemiddelde prijs verkochte woningen (in euro per m2), Amsterdam

bron: Vastgoedregister Amsterdam/O+S

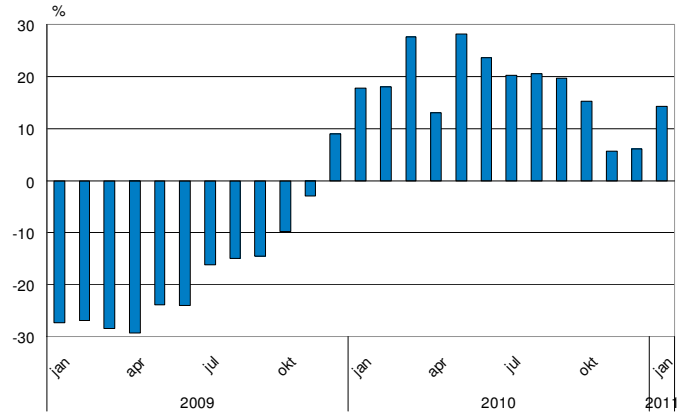
Schiphol, haven en toerisme

Passagiers op Schiphol ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar

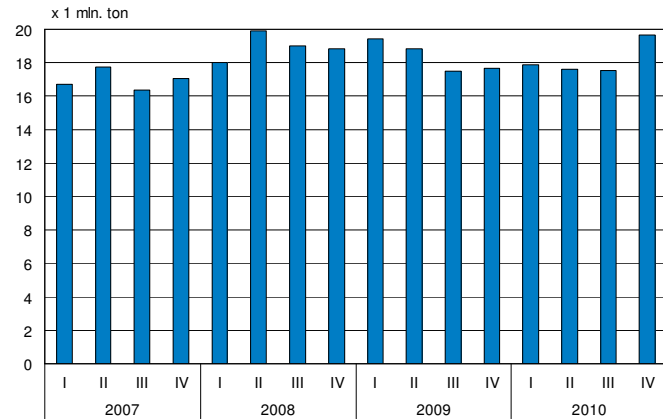
bron: Schiphol Group

Vracht op Schiphol ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar

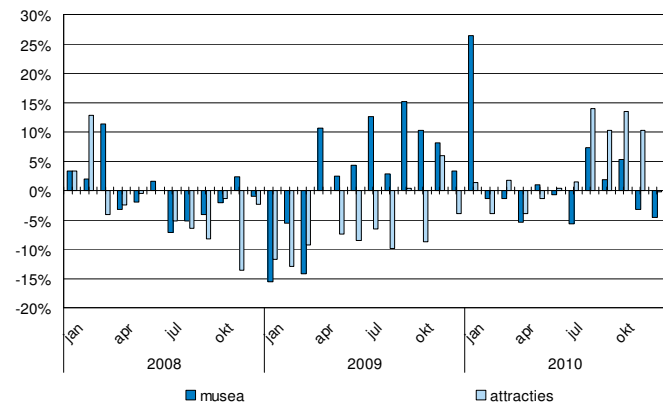
bron: Schiphol Group

Havenoverslag per kwartaal, Amsterdam

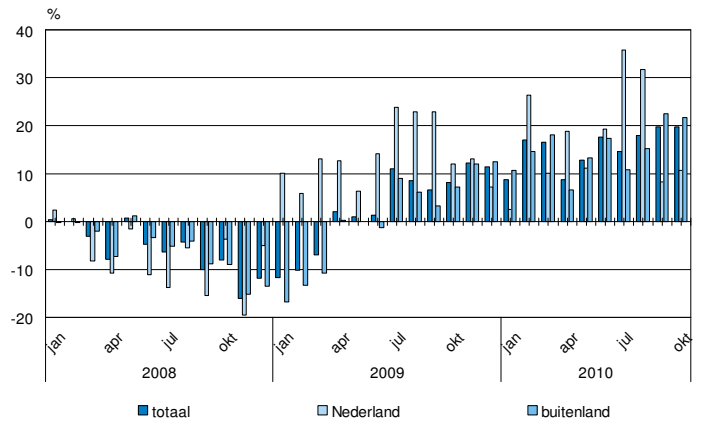
Bron: Havenbedrijf

Bezoekers musea en attracties t.o.v. zelfde periode vorig jaar, Amsterdam

bron: ATCB

Overnachtingen t.o.v. zelfde periode vorig jaar, Amsterdam

bron: CBS

Bijlage 2 Uitleg conjunctuurklok

Toelichting op de figuren

De ontwikkeling van de conjunctuur in de tijd (tot januari 2007) kan online bekeken worden op www.os.amsterdam.nl. De ontwikkeling voor heel Nederland is te vinden op www.cbs.nl.

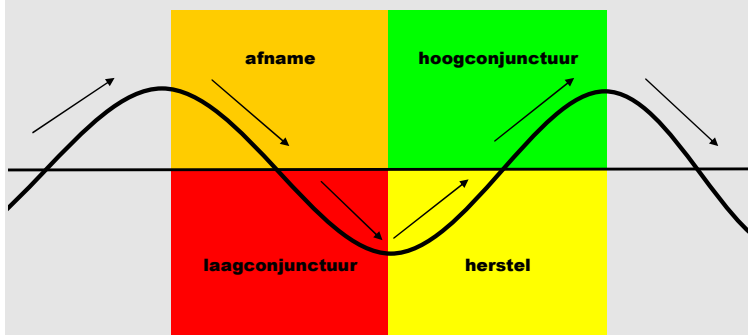
Algemeen

De figuren, die geïnspireerd zijn door de conjunctuurklok van het CBS, bevatten de meest recente cijfers van een aantal indicatoren die weergeven hoe de Amsterdamse economie er voor staat. In de figuren zijn de conjunctuurcycli te zien: hoogconjunctuur (groen), afname (oranje), laagconjunctuur (rood) en herstel (geel), zie ook onderstaande figuur. In een periode van hoogconjunctuur zal de meerderheid van de indicatoren zich in het groene kwadrant (boven de trend) bevinden, in een periode van laagconjunctuur in het rode kwadrant (onder de trend). Voor iedere indicator is bepaald wat de positie is ten opzichte van de lange termijn trend (verticale as) en ten opzichte van de korte termijn ontwikkeling (horizontale as). Hoe dichterbij het nulpunt, hoe kleiner de verandering.

Lange termijn trend

Waar mogelijk vormt de ontwikkeling tussen **2001 en 2007** (een periode van laagconjunctuur, herstel en hoogconjunctuur) de trend. Overigens deed de Amsterdamse economie het heel goed in deze periode, dit maakt het moeilijk om de trend te evenaren. Zie bijlage 2 voor de cijfers per variabele. **Boven de trend** betekent dat de variabele er relatief goed voor staat, **onder de trend** het tegenovergestelde.

Conjunctuurcyclus

Korte termijn ontwikkeling

Als er sprake is van een positieve ontwikkeling ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder, dan is er sprake van een **verbetering**, anders van een **verslechtering**.

Vooroplopende indicatoren

Bij een aantal indicatoren wordt de economische recessie eerder zichtbaar dan bij andere. Voorbeelden van vooroplopende variabelen zijn passagiers en vracht op Schiphol, hotelovernachtingen en vacatures.

Variabelen met omgekeerde ontwikkeling (in het rood)

Bij een aantal variabelen (in de legenda weergegeven in rood) wordt een positieve ontwikkeling als een afname gepresenteerd. Een voorbeeld is het aantal opgeheven bedrijven. Een toename van de opheffingen wordt gepresenteerd als verslechtering en een afname als een verbetering. De omgekeerde ontwikkeling maakt de interpretatie van deze variabelen wat ingewikkelder. In juni 2010 zijn er veel meer bedrijven opgeheven dan in dezelfde maand een jaar eerder, een verslechtering. Omdat het aantal opgeheven bedrijven in juni de trendmatige ontwikkeling benadert, bevindt de indicator zich op de middenlijn. Andere voorbeelden van variabelen met een omgekeerde ontwikkeling zijn werkloosheid, bijstandsuitkeringen en faillissementen.

Bijlage 3 Begrippenlijst

AEX	Amsterdam Exchange Index
ATCB	het Amsterdam Toerisme & Congres Bureau
Bbp	bruto binnenlands product
Consumentenvertrouwen	het gemiddelde van de saldi van positieve en negatieve antwoorden van 1.000 burgers op vragen over het economisch klimaat en de koopbereidheid (economische situatie de afgelopen en komende 12 maanden, financiële situatie de afgelopen en komende 12 maanden, gunstige tijd voor grote aankopen).
NWW	niet werkende werkzoekenden, de geregistreerde werkloosheid
PIIGS-landen	Portugal, Italië, Ierland, Griekenland en Spanje
Producentenvertrouwen	het gemiddelde van de saldi van positieve en negatieve antwoorden van 1.700 industriële ondernemers, klein en groot, op vragen over de economische situatie (verwachte productie, orderportefeuille en voorraden gereed product)
Werkzame personen	personen die een beroep uitoefenen voor minimaal 12 uur per week

Auteurs:
Carine van Oosteren
Tanja Fedorova
Dienst Onderzoek en Statistiek
www.os.amsterdam.nl